

Literární druhy / žánry / formy NZ

(podle M. Reiser, *Sprache und literarische Formen des NT*, s. 92-194)

VELKÉ LITERÁRNÍ DRUHY:¹

1. biografické vyprávění (evagelia)²
2. historiografie (skutky apoštolů)³
3. epištola / dopis⁴
4. apokalypsa

MALÉ LITERÁRNÍ DRUHY:

1. anekdota (v evangeliích 44x; např. Mk 2,14; Mk 12,41-44; Mk 10,35-40; Mk 12,13-17, aj.)
2. vyprávění o zázračné události, epifanie (v evangeliích 34x – 15x uzdravení, 7x exorcismus, 3x vzkříšení z mrtvých, 9x jiné, tzv. přírodní zázraky)
3. podobenství / parabola⁵
4. genealogie (Mt 1,1-7 a Lk 3,23-37)
5. kérygmatická historie (Mk 15,33-41 a par.)
6. předmluva (prooemium) – Lk 1,1-4 a Zj 1,1-3
7. výrok (apofthegma) – např. Mt 6,21; Mt 12,34; Mk 10,25; Mk 12,17; často ve formě paralelismu: např. Mt 10,16; Mk 10,43n.; Lk 6,45; Lk 12,48; Mt 7,7n.; antitese či chiasmu: např. Mk 2,27; Mk 14,38; s využitím paradoxu: např. Mt 8,22; Mk 8,35; Mt 20,16 nebo hyperboly: např. Mt 23,24; Mk 11,23; aj.
– blahoslavenství (makarismus)⁶ – Lk 6,20-26 a Mt 5,1-12
8. řeč na rozloučenou (in: Mk 15; Lk 22-23; J 19; popř. už od 13. kap.; Sk 7,56.59n.; Sk 20,17-38)
9. katalog (Ga 5,19-23; Kol 3,5-17; často katalogy ctností: Ef 4,2n.; Fil 4,8; 1Tm 4,12; 2Tm 2,22; 3,10; 1Pt 3,8; 2Pt 1,5-7 nebo neřestí: Ř 1,29-31; 13,13; 1K 5,10n.; 6,9n.; 2K 12,10n.; Ef 4,31; 5,3-5; 1Tm 1,9n.; 6,4; 2Tm 3,2-4; v evangeliích jen Mk 7,21n.)
10. tzv. „Haustafel“ (Ef 5,22-6,9; Kol 3,18-4,1; 1Pt 2,18-3,7)
11. modlitba (situační: Mt 11,25n.; Mk 14,36, prosebná: Lk 11,2-4; Mt 6,9-13, přímlyvná: J 17, děkovná: J 11,41, vyznání, oslavná,...)
– hymnus (zpívaná modlitba) – Lk 1,47-55; Lk 1,68-79; Lk 2,29-32; Flp 2,6-11; 1K 13 (?); 1K 15,54n.; 1Tm 3,16; J 1,1-18; hymny ve Zj
12. vyznavačské formule (např. 1K 15,3-5; 1K 11,23-26; Ř 4,24n.; 2K 5,15; 1Ts 4,14, aj.)
13. diatriba (některé pasáže Ř a 1K, především: Ř 1,18-24; 6,15n.; 8,31-39; 11,1-24; 1K 4,6-15; 9,1-18; 15,29-49; dále 2K 10-12 a Jk 2,14-26; popř. Mt 11,7-19 a 23,16-22)
14. parenese (většinou závěrečné pasáže listů: Ř 12-13; Ga 5,13-6,10; Ef 4,1-6,20; Flp 4,4-9; Ko 3,5-4,6; 1Ts 4,1-12; 5,1-22; Žd 13,1-19; 1Pt 2,11-5,11; celý Jk)

¹ Srv. D. E. Aune, *The New Testament in Its Literary Environment*, Philadelphia 1989.

² Srv. M. Reiser, *Die Stellung der Evangelien in der antiken Literaturgeschichte*, ZNW 90 (1999), s. 1-27.

³ Srv. C. J. Hemer, *The Book of Acts in the Setting of Hellenistic History*, WUNT 49, Tübingen 1989.

⁴ Srv. H. J. Klauck, *Die antike Briefliteratur und das Neue Testament*, Paderborn 1998.

⁵ Srv. L. Tichý, *Co je to podobenství?*, *Studia theologica* 15 (2004), s. 1-9.

⁶ Srv. L. Tichý, *Blahoslavenství Matoušova horského kázání*, *Studia theologica* 4 (2001), s. 1-13.